ఫలశ్రుతి

వేలూరి శివరామశాస్త్రిగారు.

వ్యాసమూర్తి మేజిస్ట్రేటు. ఆయన ఇక్ష్వా కులనాఁడు అప్పర్ సెకండరీ ప్యాసు అవడమే కాకుండా రెవిన్యూ టెక్స్ట్లు మొదలయిన వన్నీ ప్యాసు అయినాఁడు.

వ్యాసమూర్తి తాఁబేలు నడకతో ఈ వుద్యోగములోకి వచ్చాఁడు. ఆయనరక్తమాంసాలు ఉద్యోగంలో నేఁడిగినవి. ఆయన మొదటి నుంచీ నిరంకుశాధికారులనీడలలో పెరిగాఁడు.

వ్యాసమూర్తి ప్రాతః స్నానము చేసి మూఁడు రేఖలా విభూతి పూసుకొని కాళీ పూజ చేసి సుందరకాండ పారాయణం చేశాక కన్నులు మూసుకొని కొంతసేపు ధ్యానం చేశాఁడు.

కోర్టులు వచ్చాక వ్యాజ్యాలు గెలవడానికి, పెద్దపెద్ద ఉద్యోగాలు రావడానికీ సుందరకాండ పారాయణం పరాయణం అయింది. ఇహానుంచీ కావ్యంయొక్క ఉపయోగాలలో వ్యాజ్యాలు గెలవడం, ఉద్యోగాలు పొందటం- ఈ రెండూకూడా పరిశిష్టాలకింద పరిగణించాలి.

కోర్టులో బెంచిమీద తాను కూచున్నట్లూ, తనకింద నుంచోని ప్లీడర్లు తమతమ వాదాలు చెప్పకుంటూ, 'తమ ఘనము' 'తమ దివ్యచిత్తము' అని మనవులు చేస్తున్నట్లూ, కటకటాలలో ముద్దాయీలు చేతులు కట్టుకోని నుంచున్నట్లూ, తాను బహుపరాకుగా వింటున్నట్లూ వ్యాసమూర్తి భావించుకుంటు

"వ్యాసమూర్తి......కొంతసేపు ధ్యానంచేశాడు."

న్నాఁడు. ఒకఁడికి అయిదు నెల్ల యిరవైతొమ్మిదిరోజుల శిక్షా, ఇంకొకఁడికి నలభైతొమ్మిది రూపాయిల జరిమానా విధిస్తున్నట్లు తలుస్తున్నాఁడు.

ఆయనభార్య అపాల కాఫీతెచ్చి ఎదురుగా పెట్టింది. ఆయన కనులు తెఱచిచూచి 'ఛీ ఛీ ఛీ అంతా పాడుచేశా'వన్నాఁడు. అపాల పెంబేలు పడ్డది. అటుతరువాత ఆయనా తెల్లఁబోయాఁడు. మఱి మాటాడక కాఫీ నైవేద్యం పెట్టి పుచ్చుకోడం మొదలు పెట్టాఁడు.

అపాల 'ఒరే రామాయ్'అని నవుకరును కసురుకుంటూ పిలిచి 'కూరాగాయా నీవు కూచుంటేనే వస్తాయా?' అన్నది. రామాయి కిక్కుఱుమనకుండా నిలుచున్నాఁడు. అపాల బుట్టాడబ్బులు వాని కిచ్చి 'ఆలుగడ్డలు మంచివి ఏఱిపెట్టా' అనఁగానే తల ఊఁపి రామాయి వెళ్లాఁడు.

'వ్యాసమూర్తి పిలు పిలు వాణ్ణి పిలు'మన్నాఁడు. అపాల పిలిచిందిగాని జబాబు రాలేదు. ఆయన కళ్లెఱ్ఱచేసి 'ఈ వెధవల కెంత పొగరో? మళ్లీ పిలుస్తా రనైనా వెనకచూపు లేదు.' అని వాపోతూ ఉండఁగా రామాయి వచ్చి నిలఁబడ్డాఁడు. వ్యాసమూర్తి కెక్కడ లేని సంతోషమూ వచ్చింది. 'అయితే నాక యేటట్టేవుంది,'అని తల ఊఁపుకుంటూ 'టపా కెళ్లి ఉత్తరాలు పట్టావాలి; కూరగాయల బజారునుంచి తొందరగా రా' అన్నాఁడు. రామాయి ఊఁకొట్టి వెళ్లాఁడు.

అపాల కాఫీగిన్నెలు లోపలఁబెట్టి గబగబా వాకిట్లోకివచ్చి 'ఒరే రామాయ్,రాముఁ

డూ, రామిగా,' అని పిలిచి 'చెవిటిగోడ! వినిపించుకుంటాఁడూ!' అని విసుగుకుంటూవుండఁగా మెల్లగా రామాయి వచ్చాఁడు. రాంగానే అపాల 'ఒరే ఫూల్! బజారునుంచి వెంటనే వచ్చి మళ్లీవెళ్లి ఉత్తరాలు తెమ్మంటే విని ఊరుకుంటావా? 'వచ్చేటప్పుడే తెస్తా' నన లేకపోయావు? బుద్ధేదీ? మధ్యదారిలోంచే పట్టా వచ్చుఁగా!' అని అన్నది.

రామాయి ఊఁకొట్టి వెళ్లాఁడు.

'ఎదురుమాట చెప్పినా ఫ్యాన్ నరసింహమే మేలు; వీఁడు మాటలు వచ్చిన మూగ.' అని అపాల లోలోపల గొణుగుకుంది.

అధికారముముందు 'ఆ'అన్నా మరమేకే, 'ఊ' అన్నా మరమేకే.

వ్యాసమూర్తి 'నాకూ అదే తోఁచింది. అన్నీకలిసి వస్తున్నవి.' అని అనుకుంటూ 'యేస్,ఎంత ప్రాసిపని? ముందే ఉత్తరాలిచ్చి బజాఋ వెళ్ళమంటే బావుండేది. ఐనా చూదాం; వీఁడు గనుక బజాఋ వెళ్లకుండా మధ్య తోవలోంచే ఉత్తరాలు పట్టుకొస్తే తాసిల్ దారవుతా'నని నిశ్చయం చేసుకున్నాఁడు.

అపాల రాముఁడుతో ఇంకా ఏమన్నా చెపుదామా అని ఆలోచిస్తూ బజాఋ చివర కంటూచూస్తూ నిలఁబడ్డది. వీథిచివర కృష్ణాచార్లుగారింటి దగ్గిఱ బండి నిలచివుంది.

బండీవాఁడు సామానులు లోపల పడేస్తున్నాఁడు. ఆయనకొడుకు కృష్ణద్వైపాయనాచార్లు బండీవెనుక నిలుచున్నాఁడు. ఆమె గడపమెట్లు దిగి ఆచిఆచి చూచి తల ఆడించి లోపలికి వెళ్లింది.

వ్యాసమూర్తి ఆఫీసుగదిలోకి వెళ్లి జేన జేనా పరీక్షించాఁడు. వెంటనే 'ప్యూన్' అని ముమ్మాఱు పిలిచాఁడు. రెండోపిలుపుకి ముందరే ప్యూన్ నరసింహం ఎదుట నిలఁబడ్డాఁడు.

ప్యూన్ నరసింహం సొంతనౌకరుకాదు. అతఁడు కోర్టునౌకరు. ఐనప్పటికీ ఇంటికీ కోర్టు జీతమిస్తుంది. ఇల్లు ఇతరత్ర ఇప్పిస్తుంది.

వ్యాసమూర్తి—'కల్లేమయినా పోయినాయూ?' అని అన్నాఁడు. 'మీకు ఇన్ని ఉద్యోగాలు వచ్చిందాఁకా పోలేదు. ఇహ తాసిల్ దారు ఐతే యేమో' అని అంటూ వ్యాసమూర్తి నిలఁబడ్డచోట వంగిచూస్తూ తమలపాకు యీనె తీసి ప్యూన్ నరసింహం వాకిట్లోకి వెళ్లాఁడు. వ్యాసమూర్తి 'వీఁడు గూడా అంటున్నాఁడూ, సుందరాకాండలో పారాయణ పట్టూ సరిగా వచ్చింది. నాభార్యామాటా నా మాటా కలిసింది. ఇహ రామాయి నడితోవలోంచే వస్తే యోగం పట్టిం దన్నమాటే. ఒకవేళ ఇవన్నీ అబద్ధమైనా సిద్ధాంతిమాట అబద్ధమవుతుందా?' అని ఆలోచిస్తూ కురిచీలో కూచున్నాఁడు. పక్కకిటికీలోంచి సూర్యకాంతి ప్రసరించినది.

ఆలోచనకూ చీఁకటికీ సావాసం వుంది కాని వెలుఁగుకు ఎక్కడిది?

అతఁడు 'ప్యూన్' అని మళ్లీపిలిచి సంజ్ఞ చేయఁగా 'ప్యూన్' నరసింహం కిటికీతలుపు ఓరగా మూశాఁడు.

కోరికకు కుదురులేదు. ప్రతీక్షకు ప్రశాంతి లేదు.

వ్యాసమూర్తి వాకిటిలోకి వెళ్లి చూశాఁడు. ప్యూన్ నరసింహంకూడా చూశాఁడు. ఆవిధం వ్యాసమూర్తి చూచివుంటే ఇదికూడా కలిసిం దనుకొనే వాడే.

రామాయి కూరలకు పోకుండానే వట్టిబుట్ట ఊఁపుకుంటూ టపానుంచి ఉత్తరాలు పట్టుకోవస్తున్నాఁడు. వ్యాసమూర్తి ముఖమింతచేసుకొని గబగబా లోపలికివెళ్లి కవర్లు

చింపే చాకు బల్లమీఁద పెట్టుకొని కూచున్నాఁడు. కిటికీతలుపు తానే తెరచుకున్నాఁడు. బయటినుంచి నరసింహం ఇదంతా చూస్తూనే ఉన్నాఁడు.

రామాయి కాలిచప్పుడయింది. వ్యాసమూర్తి కుర్చీలో కుదిరి కూర్చున్నాఁడు. ప్యూన్ నరసింహం ఉత్తరాలకట్ట తెచ్చి బల్లమీఁదపెట్టి పక్కగా నిలుచున్నాఁడు.

వ్యాసమూర్తి 'నీవు వాకిట్లోకి వెళ్లు!' అని విదిలించాఁడు. అతఁడు వెళ్లింతర్వాత ఒక్కొక్క ఉత్తరమే తీసిచూసి నిట్టూర్చి ఆఉత్తరాలన్నీ అక్కడే పాఱేసి, కాసేపు కూచోని, 'ప్యూన్! ఎంతసేపల్లా వాకిట్లో కూర్చోడం?' అని అనఁగానే నరసింహంవచ్చి ఉత్తరాలకట్ట చేత్తోపుచ్చుకొని ఒక్కొక్క ఉత్తరమే చేతికిచ్చి చదువుకోంగానే అందుకుంటూఉన్నాఁడు.

అపాల వచ్చి గుమ్మము దగ్గిఱనే నిలఁబడ్డది. ప్యూన్ నరసింహం 'ఎవరది అవతలికిపో, పో అవతలికిపో! ఇది అయ్యగారి ఆఫీసు అని రాసి ఉండలేదూ?' అని తలయెత్తి తెల్లఁబోవడం అభినయించాఁడు.

మేస్ట్రీటు దర్జాకు అపాల సంతోషించింది.

వ్యాసమూర్తి ఒకసారి తలయెత్తి చూచాఁడు. అపాల నవ్వుకుంటూ లోపలికి వెళ్లింది.

వ్యాసమూర్తి ఉత్తరాలు చూచుకొన్నాక, 'ఏమోయ్ కొత్తతాశీల్‌దారు వచ్చిందాఁకా మందేభారం. నేనురేపు పెల్లికి వెళ్లాలి. కొత్తాయన వచ్చేనాఁటికే నేనూ రావాలి. నీవు జాగ్రతగావుండు. నేనిహ భోజనానికి లేస్తాను. నీవువెళ్లు' అన్నాఁడు. ప్యూన్ నరసింహం 'తమరేకాకుండా కొత్తతాసిల్‌దారేవచ్చి, గుండెలతో బతుకఁగలఁడా?' అంటూ వెళ్లాఁడు. వ్యాసమూర్తి మళ్లీ పూజామందిరములోకి వెళ్లి పూజ ఆరంభించాఁడు.

రెండు జాములయింది.

అపాల మడిగట్టుకోమన్నది.

౨

అపాల పడుకొని లేచేసరికి నాలుగు అయినది. సబ్బుతో మొహం కడుక్కొని అలంకరించుకుంది.

చాకలి పరదేశిగాఁడు ముందు నడవందే అపాల అడుగుపెట్టి ఎఱుఁగదు. మందయానముతో గుమస్తాల యిండ్లు కటాక్షిస్తూ బయలుదేరింది. హెడుగుమస్తాగారిభార్య అన్నమ్మగారు అపాలను ఆహ్వానించింది.

అపాల లోపలికివెళ్లి కూచోనేసరికి అన్నమ్మగారి కూఁతురు ఆదిలక్ష్మి అపాలను చుట్టేసుకుని—'అత్తా, పేరమ్మగారింటికి పెత్తనానికి వెడదాం లే; ఉబుసుపోవడం లేదు!' అన్నది.

'పొద్దుపోని ముద్దరాలు పిలవకుండానే పేరంటం పోతుంది; ఉబుసుపోని ఒయ్యారికి ఊరంతా ఉబుసే. పెత్తనాలు పోకూడదమ్మా;' అని అపాల అంది.

'అయితే నివ్వెందుకొచ్చావ్?' అని ఆదిలక్ష్మి అన్నది. అన్నమ్మగారు ఆదిలక్ష్మిని

చేతితో తట్టి—'తప్పు; అల్లా పెద్దలను అనరాదు;' అన్నది. అపాల—'నాకూ పనిఉన్నదమ్మా, పోవాలి' అనిలేచింది. అన్నమ్మగారు

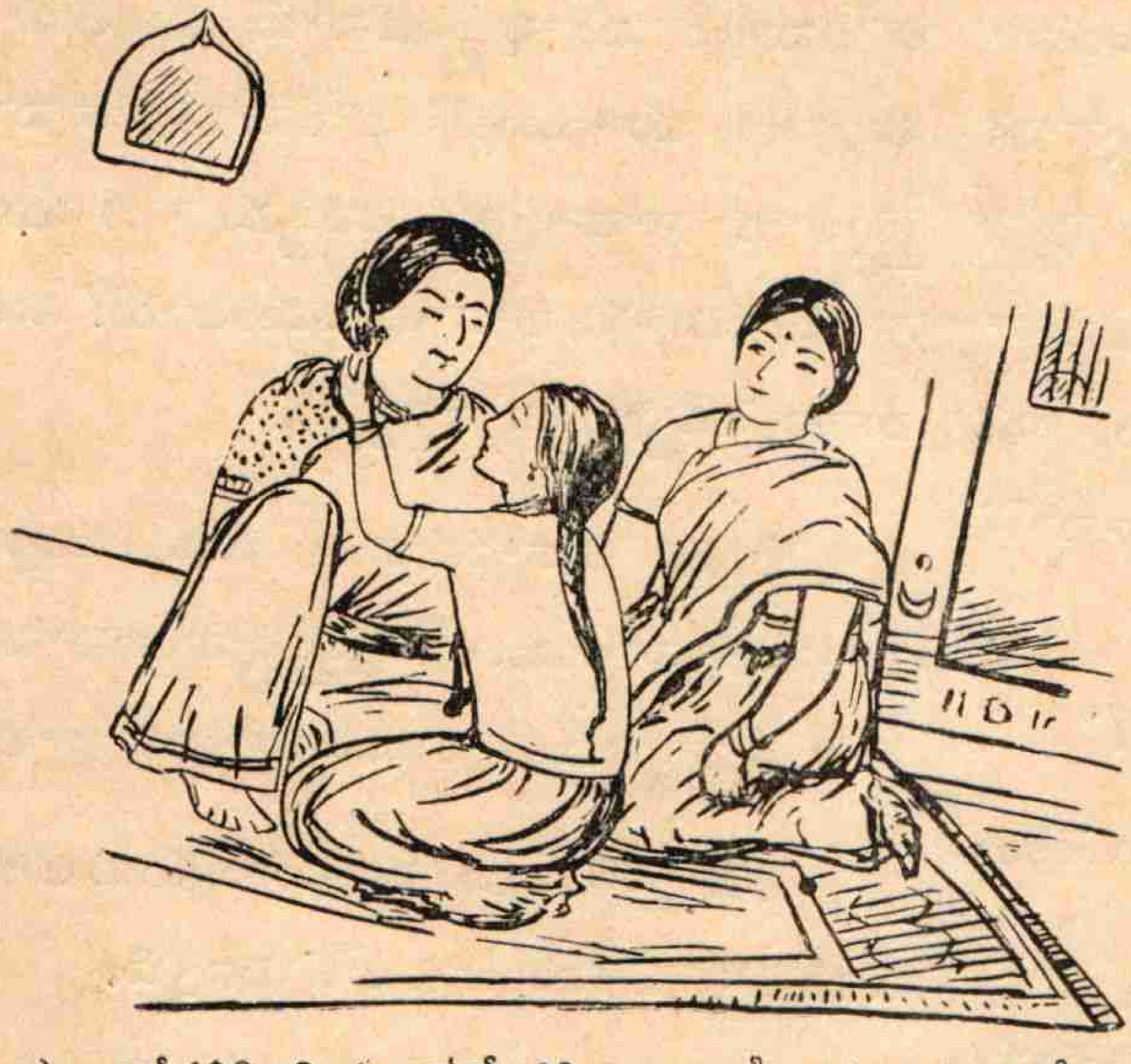

"అపాలలోపలికి వెళ్లి కూచోనేసరికి. . .ఆదిలక్ష్మి అపాలను చుట్టేసుకుని
...అన్నది."

చిన్నఁబోయి వెంటనే గదిలోనుంచి తాంబూలం తెచ్చి యిచ్చింది.

ఆదిలక్ష్మి గదిలోనుంచి—'పేను, పెత్తనాలమారి; ఆబోతు పెత్తనాలమారి, ఉద్యోగస్తులపెళ్లాం పెత్తనాలమారి' అంటూ పాడుకోటం మొదలుపెట్టింది.

అన్నమ్మగారు, 'ఆదిలక్ష్మి ఇంకాఏమేమి పాడిపోతుందేమో' నని తానే ముందర దారితీసి రోడ్డుమీఁదికి తీసుకోవెల్లి దిగవిడిచింది.

అపాల ఆనాఁడు మామూలుగా చేసే పెత్తనాలు మాని గుమస్తాల భార్యలమీఁద కటాక్షములు మాత్రమే పారేస్తూ కృష్ణాచార్లుగారి యింటికి వెళ్లింది. తలుపుతీసే వుంది, గాని ఇంట్లో ఎవ్వరూలేరు. మేడమీఁద మాటలువినిపించి 'కృష్ణద్వైపాయ నాచార్లూ' అని పిలవఁగానే అతను దిగివచ్చాఁడు.

'ఇంట్లో ఎవరూ లేరేమిటి?'

'సర్కీటు వెళ్లారు.'

'ఇవ్వేళ పొద్దున్న ఎవరో కొత్తలు వచ్చినట్లున్నారే; వారితో ఆఁడంగులెవరూ లేరే.'

'ఆయనే ఆఁడంగి.'

'ఎవత్తేమిటి ఆ ఆఁడంగి?'

'మనవాళ్లే-సత్తెనపల్లి, సురభి బిందుమాధవరావుగారి మనమఁడు. నాకు స్నేహితుఁడు. నన్ను చూడ్డానికి వచ్చాఁడు.'

'అయితే మనకు దగ్గిఱ చుట్టఱికమే?'

'ఔను.'

'ఈపూట మీరిద్దఱూ మాఇంటికి భోజనానికి రావాలి.'

'మానుగారికి తాసిల్‌దారు అయిందా యేమిటి?'

'ఇదివఱకు మేస్త్రీటయితేనే విందుకు వచ్చావా యేమిటి? మీయింట్లో మీఅమ్మగారు లేరు కాఁబట్టి విందు. అన్నవస్త్రాలంతగా లేనివాళ్లకూ, బంధువులకూ, స్నేహితులకూ విందులుచెయ్యడం నాకు అతిఅభిలాష. కాఁబట్టి పిలిచాను,'

'విందు విలాసానికే అయితే కుందు.విందు భక్తినేశ్రేమందు. విందు విజ్ఞానాన్ని ఇస్తుంది,

తెస్తుంది. విందంటే విశ్వేశ్వరుఁడైన వచ్చి కూచుంటాఁడు; రాజాధి రాజైనా సరిగా చేయడానికి భయపడుతాఁడు. విందు బదరే చేసింది; భగవంతుఁడే ఆరగించింది.' అంటూ అపాల 'ఏమోయ్' నీవు మళ్లీ ఉద్యోగానికి ఊరూరూ తిరుగుతావు. రేపు మేము పెళ్లికి పోతూవున్నాము. మీయింట్లోనూ ఎవళ్లూ లేరు. కొత్త ఆయనకూడా వచ్చాఁడు. ఈ పూఁట భోజనానికి మీరిద్దఱూ తప్పక రావాలి' అన్నది.

'వట్టిభోజన మయితే యెందుకూ?'

'మాయింట్లో ఏపూఁట పిండివంట లేకుండావుంది?'

'పిండివంట మీకు మామూలే నాయెను, ఇఁక విశేషం?'

'ఏం చెయ్య మంటావు?'

'మామిడిపళ్లు, పనసతొనలున్నూ.'

'ఇంతేకదా! ఇంకేమి కావాలి?'

'ఏడు గంటలకే కావాలి.'

'మీరింకా ఉండఁగలరుగాని మావా రస లేఉండలేరు. ఏడుకొట్టేసరికి విస్తళ్లు వేయిస్తా.'

'మంచిది.'

'ఏమండోయ్! ఎమ్మెగారూ! మావారు మళ్లీ రాలేదనుకోక ఏడుకొట్టేసరికే రండేం.'

'అదికొంచెం వ్యాసఘట్టమే. ఐనాచూదాం. అయితే అతన్ని వదిలేసి నన్నే రమ్మంటారా యేమిటి?'

'మామంచివాఁడ' వంటూ అపాల మేడ మీఁదికివెళ్లి బిందు మాధవరావును చూచి 'మీ రెఱుఁగక పోయినా మనం ఒకకుటుంబం లోనివాళ్లం మాపుట్టింటివారు సురభివారే. ఈపూఁట మాయింటికి భోజనానికి రావాలి. ద్వైపాయ నాచార్లతో చెప్పాను కాని మూలి గాఁడు. 'మీరు రావాలి. ఏమంటారు? మఱో మాట చెప్పకండేం' అన్నది.

బిందు మాధవరావు మేడ మెట్లకేసి చూస్తూవున్నాఁడు. కృష్ణద్వైపాయనాచార్లు కిందే ఉన్నాఁడు కాని మేడమీఁదికి రాలేదు.

అపాల-'అతనికోసం చూడకండి. అతఁడు మిమ్మల్ని వెళ్లమంటాఁడా?' అన్నది.

ఏమంటాఁడు అటువంటప్పుడు కొత్త వాఁడు? ఇంకోఁడైతే ఏమంటాఁడో కాని అతఁ డేమీ అనలేదు.

'మాఇంట మీకేం కొత్త? మేమూ సురభివారమే. మాది నరసారావుపేట. ఉద్యోగ ధర్మాన దూరంగావున్నాం. మీదీ మాదీ ఒకటే వంశం.'

బిందు మాధవరావు మాటాడలేదు. మాటలాడక పోవడాన్నే అంగీకారంగా తీసి కొని అపాల మేడదిగిపోయి ఇంట్లో ఏదోపని అభినయిస్తూ వున్న కృష్ణద్వైపాయ నాచార్లతో—'మొత్తంమీఁద ఆయనను ఒప్పించాను. ఏడుకొట్టేసరికే రండేం. మావారు మళ్లీ ఉండలేరు.' అని అపాల వెళ్లిపోయింది.

కృష్ణద్వైపాయనాచార్లు మేడమీఁదికి వెళ్లి—'ఏమిటోయ్! భోజనానికి ఒప్పుకున్నావా?' అన్నాఁడు.

'నేనా నీవా ఒప్పుకుంది?'

'నాకేం తెలుసు; ఆమె నీవొప్పుకున్నావన్నది.'

'నీవెంత సేపటికీ మేడపైకి రాకుండా వుండడమూ, ఆమె మేమూ సురభివారమేనని బలవంతపెట్టడమూ! నాకనిచాలాచిత్రంగానేవుంది.'

'నిజమే, వారిపుట్టింటివారు సురభివారే. మనకు దగ్గిఱచుట్టాలే. ఆవిడే చాలామంచిది. ఆయన మేస్త్రీటు సుమా! ఆయన ఆర్థడాక్సులకు ఆర్థడాక్సు. రిఫార్మర్సుకి రిఫార్మరు. ఆయన కాళికి కాఫి నైవేద్యం పెడతాఁడు. అది కెతాలిసిటీ.'

'బాగానేవుంది. అయితే ఆయనను ఒకసారి చూడవలసిందే.'

'ఒకసారికాదు, ఎప్పుడూ చూస్తూనేవుంటావులే. సరేకాని షికారు వెడదామా?'

బిందు మాధవరావు బట్టలు వేసుకుంటున్నాఁడు. కృష్ణద్వైపాయనాచార్లు తోఁటలవైపునకు దారితీశాఁడు.

చైత్ర వసంతులవలె వారిరువురూ ఒకరిప్రక్కన ఒకరు షికారు వెళ్లారు.

3

అపాల యింటికి వెళ్లేసరికీ వ్యాసమూర్తి నౌకర్లమీఁద ధూంధాం చేస్తున్నాఁడు.

వ్యవసాయదారుకు విత్తే అదను తెలిసినట్లు అపాలకు భర్తలో తన అభీష్టబీజం నాటే తరుణం బాగా తెలుసును.

'కృష్ణాచార్లుగారు సర్క్యూటు వెళ్లారు. ఇంట్లో కృష్ణద్వైపాయనాచార్లు ఒక్కఁడే వున్నాఁడు. ఆయన స్నేహితుఁడు ఎవరో మనవాఁడేనుట వచ్చాఁడు. చేతులు కాల్చుకుంటారేమో అని విందుకు పిలిచాను. తామలపాకులూ, అవీ తెప్పించాలి. తాళపుచెవిట్లా తేండి.' అని అన్నది అపాల.

వ్యాసమూర్తి మఱి మాటాడకుండా తాళపుచెవు లిచ్చాఁడు.

అపాల 'రామాయిని పిలిచి వంటలక్కకు కబురంపించింది.

ఉద్యోగుల యిండ్లలో ఒక్కణ్ణి పిలిచినా సరే వంటలక్కలేందే విందుకాదు.

అపాల విందుహడావిడిలో వుండంగా వ్యాసమూర్తి స్వయముగా టెల్లిగ్రాం ఆఫీసుకువెళ్లి 'వైరురావాలి వచ్చిందా?' అని అడిగాఁడు.

'తమరే స్వయముగా దయచేశారు? తమకు తీఱి యీలేనందుకు చింతగా వుందని మాష్టరన్నాఁడు.

వ్యాసమూర్తి వెంటనే యింటికి తిరిగివచ్చి పూజకు ప్రత్యేకముగా గులాబిపూలు, నైవేద్యమునకు సోడాలు తెప్పించాఁడు.

స్నానముచేసి పూజకు కూచున్నాఁడు. సహస్రనామాలు అష్టోత్తరశతాలు మొదలయినవన్నీ అయినవి.

ఆయన ధ్యానంలో కాళీ తాసిల్దారుగా మారింది.

అపాల ఎదటికి వచ్చింది. వ్యాసులు కన్నెత్తి చూచాఁడు. 'ఆయన జమీందారీ కుటుంబంలో వాఁడు కూడాట! మనిషిని పంపిస్తే బాఁవుండదు. మీరే వెళ్ళి పిలుచుకోవస్తే బాఁవుంటుం దనుకుంటాను!' అనిఅపాలఅన్నది.

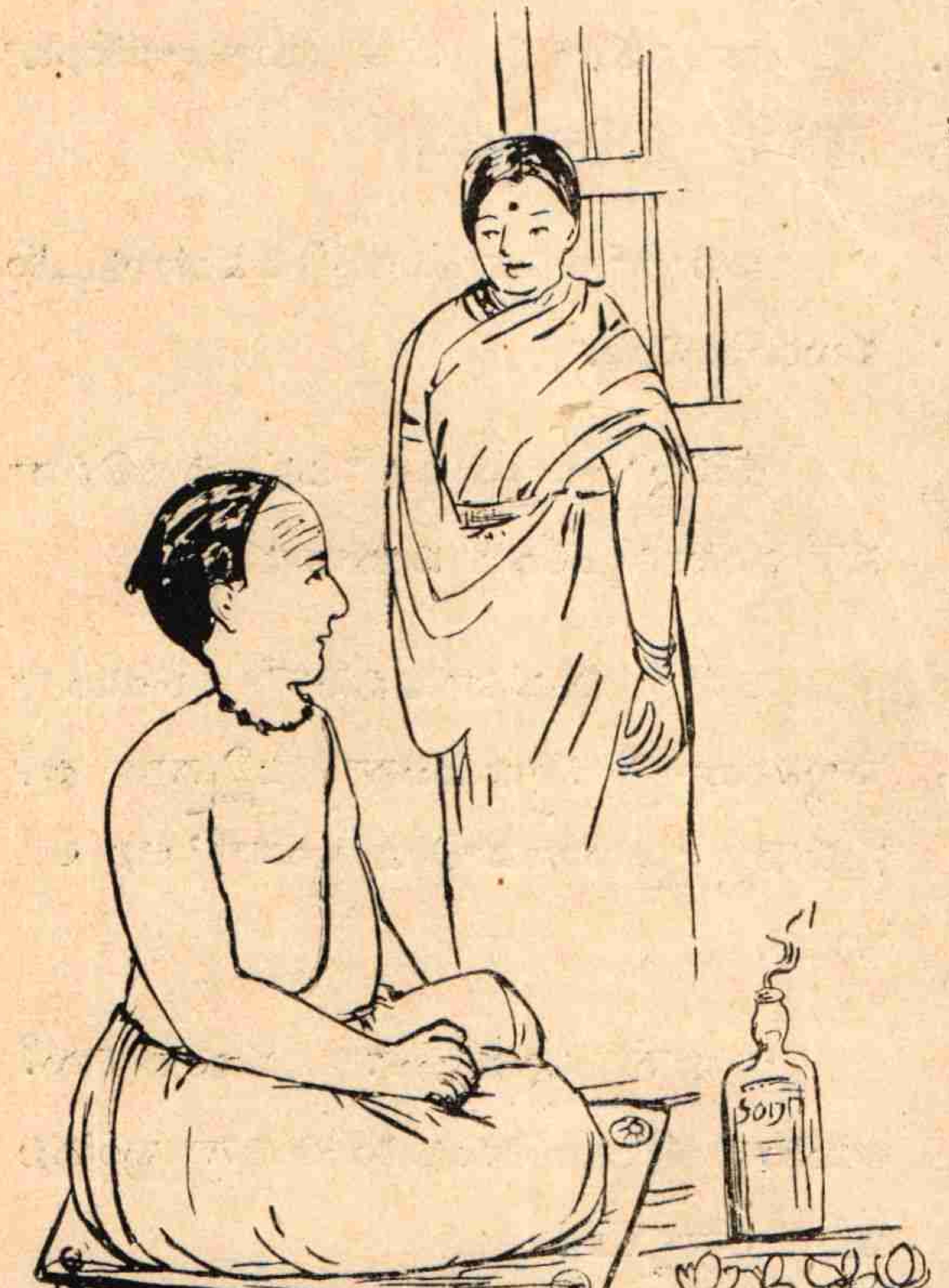

'పరదేశిగాణ్ణి పంపు' అని వ్యాసమూర్తి ఉఱిమాఁడు.

'ఔను, పరదేశిగాఁడు చాకలిగా! పనికి వస్తాఁ' డని అపాల పరదేశిగాణ్ణి పిలిచి భోజనానికి పిలవనంపింది.

భోజనశాలలో అపాల, వ్యాసమూర్తి కానుపీఁటా, కూర్చొనేపీఁటా, మిగతా యిద్దఱికీ చెఱో కూర్చొనేపీఁటా స్వయముగా పఱిచింది. ఒకపెద్ద అరఁటాకున్నూ, రెండు చిన్న అరఁటాకులున్నూ వేసింది. భర్తకు వెండి చెంబూ, వెండిగిన్నా, వెండికంచం విస్తరిచుట్టూ పెట్టింది.

బిందు మాధవరావును భోజనానికి తీసుకోరావడం కృష్ణద్వైపాయ నాచార్లకు కృత్యాద్యవస్థే అయింది.

బిందు మాధవరావు, కృష్ణద్వైపాయ నాచార్లూ పట్టుటొ పితాలు కట్టుకోనివచ్చారు. గడియారం ఏడుకొట్టింది. కృష్ణద్వైపాయ నాచార్లు 'మీయింట్లో గడియారానికి కూడా ఎటికెట్ సరిగా తెలుసే' అన్నాఁడు.

అపాల లోపలనుంచే ఆహ్వానించింది. ఇద్దఱూ భోజనశాలలోకి వెళ్ళి చెఱోపీఁట మీఁదా కూచున్నారు.

'వడ్డన అయిం'దని అపాల అన్నాక వ్యాసమూర్తి పూజామందిరమునుంచి భోజనశాలలోకి వచ్చిచూచి, 'అంగడి పఱచావా యేమిటి? ఈ ఆనుపీట లేమిటి? ఈ వెండిచెంబు లేమిటి? ఈ వెండికంచా లేమిటి? నేనేం పెళ్ళికొడుకు ననుకొన్నావా' అని అపాలతో అన్నాఁడు.

'పెళ్లికి వెడుతున్నాంగదా అని బయటికి తీశాను. బయటికి తీశానుగదా అని వేశాను. మీరు వేయించుకున్నా రనుకోరు లేండి.' అన్నది అపాల.

'నేను అనుకున్నా మాబిందు మాధవ రావు అనుకోఁ' డని కృష్ణద్వైపాయనాచార్లన్నాఁడు.

వ్యాసమూర్తి కూచోని, పీఁట కాను కోని, బిందు మాధవరావును కన్నెత్తి చూచాఁడు 'ఈయన ఇప్పుడే సీమనుంచి దిగినట్టున్నాఁడే' అని అనుకున్నాఁడు. 'వడ్డన దబ్బున కానీ' అని గదమాయించాఁడు.

'వడ్డన అయి యెంత సేపయింది?' అని అపాల ప్రశ్నార్థకమును పకడుగా ప్రయోగించింది. ప్రత్యుత్తరముగా పరిషేచించారు. అపాల నేయి వేసింది.

'కృష్ణద్వైపాయనాచార్లూ! నీ వుద్యోగమేమయింది? అదిస రేకాని వీరిదేవూరు?' అని వ్యాసమూర్తి అన్నాఁడు.

'ఇహ మావుద్యోగాలే అడగాలీ? ట్యూటర్ గా ప్రవేశిద్దామన్నా ముప్పైకన్న ఎక్కువ లేదు. ఎమ్మే యెందుకు పాసయినానురా అని అనుకుంటున్నా.'

'నిజమేనోయ్, మా అప్పర్ సెకండ్రీలు, ఆటెక్స్‌ట్లూ, ఈటెక్స్‌ట్లే బాగావున్నవి. అట్టే పట్టుకోని పైకి పాకవచ్చు.'

'ఔను, మీకు తాసిల్దారు అయిందని విన్నాను. అందుకే ఈవిందనుకుంటున్నాను.'

'ఆఁ, అంతా అసత్యం; ఎక్కడ విన్నావు?'

'ఊరంతా మోఁగి పోతూంటే.'

'నాకసలు తాసిల్‌దారు కావాలని లేదోయ్. అందులో అన్నీ పాతకాలే. ఇట్లాగే వుంటే ఏ ఈతిబాధా లేదు.'

'అలా అనక్కండి. మా బంధువుల్లో కూడా ఓతాసిల్దారూ, ఓడిప్టీకలెక్టరూ ఉన్నాఁ డని మేమనుకుంటాం. మాకు అయే యోగ్యత లేకపోయినా మిమ్మనైనా చూసి సంతోషించుకుంటూ వుంటాము.'

'మనవాళ్లలో ఈజిల్లాలో డిప్టీకలెక్టరా?'

'పైసంవత్సరం మీకే కాకపోతేచూడనూ?'

అపాల—'కామాక్షమ్మా! నీకే తాసిల్దారవుతుం దనుకున్నట్లున్నావే!' అని అనఁగానే కామాక్షమ్మ వడ్డనకు వచ్చింది.

వ్యాసమూర్తి—'మనవాళ్లుమలపలోయ్.'

కృష్ణ—'మీమాట నిజం.'

వ్యాస—'మనవాళ్లు నౌకర్లనే తిన్నగా వుంచరోయ్. అదుపాజ్ఞలు చెయ్యరు. వాళ్లు నదురూ బెదురూ లేకుండా వుంటారు. ఇట్లా ఉపేక్షిస్తూ మనవాళ్లు పెద్ద ఉద్యోగాలకి ఉబలాట పడుతారు.'

కృష్ణ—'మీమాట నిజమేనని నే నిందాకే చెప్పానుగా?'

బిందు మాధవరావు అపాలా వ్యాసమూర్తుల ముఖాలుచూచి విశేషం ఏమీ లేకపోవుటవల్ల ఎత్తిన కళ్లు దింపాఁడు.

అపాల—'కృష్ణద్వైపాయనాచార్లూ! భోజనసందట్లో మఱచావేమో! మీమామ గారు ఈయన్ను గుఱించి అడిగారు.'

వ్యాస—'ఔనౌను, అడిగాను.'

కృష్ణ—'ఇందాఁక మీరన్నమాట చూశారూ? మాయింట్లో ఒక్క నౌకరూ పని చెయ్యఁడు.'

వ్యాస—'ఉద్యోగాన్ని పట్టి వుంటుంది లేవోయ్. ఉద్యోగాల్లో ఆఁడ ఉద్యోగాలు మగఉద్యోగాలూ ఉంటయ్.'

కృష్ణ—'ఇంకొకటి మఱచారేం?'

వ్యాస—'ఏమిటి చెపుమా?'

కృష్ణ—'నపుంసక-ఉద్యోగాలు.'

అపాల—'కామాక్షమ్మా! ఏమిటమ్మా భక్ష్యాలు.'

వ్యాస—'టీకాలుపొడవడం అంతనపుంసక - ఉద్యోగం కాదుగాని ఆఁడ ఉద్యోగమే. అందులో మీనాయనగారికి రెండువందలు ముట్టినా ఏమీ దర్జాలేదు. నౌకర్ని ఇంటికే రావద్దంటాఁడాయె. అసలు దర్జా అనేది పౌరుషంలాగా జన్మతో పుట్టుక రావాలి లెద్దూ.'

అపాల—'ఆఁ, అల్లా అనుకున్నారో? ఆయన రమ్మండమూ అయింది, వాళ్లు రాకపోవడమూ అయింది.'

వ్యాసమూర్తి పకలఁబడి నవ్వాఁడు.

కృష్ణ—'వెనకాల వెలమదొరసామెతలా వుంది మాపని. మేమేదొరలం, మేమే నౌకర్లం.'

అపాల 'గారెలు పట్రావేమమ్మా!' అనఁగానే కామాక్షమ్మ 'అవేనమ్మా వడ్డించేవి. వేయించుకోటం లేందే' అని చెప్పఁగా బలవంతపెట్టి బిందు మాధవరావుగారికి రెండు వేయించింది. అవి అతనివలెనే ఉదాసీనంగా విస్తట్లో ఉన్నవి.

'మీరేమో మీధోరణే గాని వీరిని కనుక్కోవడం లేదు. వీరేమీ పుచ్చుకోడమే లేదు. వీరివంతు కృష్ణద్వైపాయ నాచార్లకే వెయ్యి' అని అపాల అన్నది.

వ్యాస—'ఆచార్లూ వీరి దేవూరు?'

'సత్తెనపల్లి.'

'ఇంటిపేరు?'

'సురభివారు.'

'బిందుమాధవరావుగారి కేమవుతారేమిటి?'

'మనమఁడు.'

'ఏం పాసయారేమిటి?'

'నాలుగేళ్లక్రింద నాతోపాటే ఇక్కడ బి. యే. పాసయినాఁడు.'

'ఏముద్యోగం?'

'ఇప్పటి వఱకూ ఏమీ లేదు.'

'ఔనోయ్, బి. యే. పాసయి నాలు గేళ్లు నడిచినా ఉద్యోగం లేకపోతే పాడు పరీక్షలు ఎందుకు?'

'ఔనండీ, ఈ కాలములో పరీక్షలిచ్చిన వాళ్లూ, గొడ్డుమోతులూ సమానం.'

'చూశావా? ఇతను చిన్నఁవాడేననుకో. ముప్పైఏళ్లున్న వేమో! నాలుగేళ్లనుంచీ ఉద్యోగమే లేకపోతే ఇహ లిమిటేష నన్నమాటే.'

అపాల—'మీకచ్చేరిలో కాళీ లున్నాయన్నారే?'

వ్యాస—'సరిగా గుర్తుచేశావు, ఉన్నాయి. అయితే బి. యే. లు మాకింద?'

కృష్ణ—'అదేమిటండీ అలా అనకండి, నేను పనిచేయడానికి సిద్ధం.'

వ్యాస—"నీమాటకేమిలే ఇతనిమాటే ఆలోచిస్తున్నాను. నాకిందే ఒకటిఖాళీఅయింది.'

'అయితే నాకింద బి. యే. పనిచెయ్యడం—'అపాల శాంతంగా మామిడిపండ్లూ, పనసతొనలూ వడ్డించింది.

కృష్ణ—'అయినా రేపు మీరు తాసిల్దారు కాఁబోతూవుంటే మీకింద పనిచెయ్యడం దర్జా.'

ఇట్లా మాట్లాడుకుంటూ వుండంగా వాకట్లోంచి 'నాకు ఈనాం, నాకు ఈనాం' అని వినిపించింది.

వ్యాసమూర్తి—'వెధవలు! అల్లరి! అందులో ఆఫీసు రూముదగ్గిఱ! వెధవ రామాయి ఏంచేస్తున్నాఁడు? నరసింహాన్ని వాళ్లని ఆవలికి వెళ్లఁగొట్టమను!' అనిఅపాలతోఅన్నాఁడు. అపాల వాకిటిలోకి వెళ్లింది. వ్యాసమూర్తి చెవులు నిక్కపొడుచుకొని వింటున్నాఁడు.

పోస్టు బంట్రోతు—'అమ్మా! అయ్యగారికి అర్జంటు టెలిగ్రాం వచ్చింది. తాసిల్దారైందట. నాకు ఈనాం వస్తుంది' అన్నాఁడు.

అపాల—'అది ఇల్లా పడెయ్య.'

పోస్టు—'ఈనాం ఇవ్వందే ఇయ్యను. అయ్యగారి చేతుల్లో నేనే పెట్టాలి.'

అపాల నవ్వుకుంటూ లోపలికి వచ్చి, 'మీకు తాసిల్దారైందని అర్జంటువైరువచ్చిందట. అతగాఁడే తమచేతులలో పెట్టాలనుకుంటున్నాఁడు.'

బిందుమాధవరావు వ్యాసమూర్తి వాలకం చూచి విచిత్రపడుతూ కూచున్నాడు.

కృష్ణద్వైపాయ నాచార్లు నవ్వుతూ, 'అయితే మాయింట్లో విందు తాసిల్దారు గారూ!' అన్నాఁడు.

వ్యాస—'అబ్బా! నాకు భోజనానికి రావడం అలవాటులో లేదు. కచేరిగుమస్తాలకు కూడా అదే చెపుతూ వుంటా.'

అపాల—'మీకున్న జబ్బుఅదే! ఈసారయినా వెళ్లుదురూ.'

వ్యాసమూర్తి భోజనం మూడో కాలంలో పడ్డది. కృష్ణద్వైపాయనాచార్లు మందకొడిగిత్తలాగా వెనకపడ్డాఁడు. వ్యాసమూర్తి 'మీరు మెల్లగా భోంచెయ్యం' డని లేచి గబగబా గదిలోకి వెళ్లి పదిరూపాయిలు బంట్రోతుకిచ్చి టెల్లిగ్రాము ఆఫీసు గదిలోకి తెచ్చి కవరు చింపి, 'ఆచార్లూ, ఆయన్ను గూడా తీసుకోరా! ఇక్కడే తమలపాకులు వేసుకుందురుగాని' అని అనఁగా వారిద్దఱూ లోనికి వెళ్లి కుర్చీలమీఁద కూచున్నారు. బంట్రోతు దస్కతు చేయించుకొని మాయమై పోయినాఁడు. 'ఆచార్లూ! ఈ ఆర్డరు చదువు.' అని వ్యాసమూర్తి టెల్లిగ్రాము ఇచ్చాఁడు.

అపాల తమలపాకుల పళ్లెం తెచ్చి మేజాబల్లమీఁద ఉంచి 'పరదేశిగా' అని పిలిచింది. పరదేశిగాఁడు వచ్చి వ్యాసమూర్తికి విసురుతూ నిలుచున్నాఁడు. ప్యూన్ నరసింహం వచ్చి ఎదురుగుండా నుంచున్నాఁడు. కామాక్షమ్మ మంచినీళ్ల చెంబు అక్కడ పెట్టడానికి వచ్చింది. ఇంట్లో వున్న యావత్తు సిబ్బందీ అక్కడ ఉంది.

అప్పుడు కృష్ణద్వైపాయనాచార్లు ఇల్లా అన్నాఁడు—'బిందుమాధవరావుకు తాసిల్దారైంది.'

ఇల్లా అని ఆ టెల్లిగ్రాము బిందుమాధవరావు చేతికి ఇచ్చాఁడు.

పొరపాటు

జంధ్యాల శివన్నశాస్త్రి గారు

నీకు సమధికమోహమ్ము నెగడఁజేయఁ - జారు శృంగార వేషభూషలను దాల్చి
బయలు దేఱితి సుపరిధవమ్ముత్రోడ - రాజమార్గమ్ము జనగణాక్రాంత మగుట!
నిలిచియుంటిని జనులు నిర్నిమిషు లగుచుఁ - బొగడుచుండిరి నాదు నపూర్వశోభ,
బళిర! యాత్మప్రశంస కెవ్వార లొడలు - మఱవకుందురు? లక్ష్యమ్ము మఱచి నేను
చూపుచుంటిని నావింత సోయగమ్ము - హృదయ మానందమున మున్క లెత్తుచుండె
అక్కటా! ఎంతపొరపాటు మిక్కుటంపు - దురభిమానమ్ము నన్ను నంధునిఁ బొనర్చె
నీవు నాగుంపునందునె నిలిచి నన్నుఁ - జూచుచుంటివిగాని నిన్ జూడనైతి
దీనవేషమ్ము దాల్చి యేతెంచె సంధ్య, - జారె గుంపును, నీదాన భారగరిమఁ
గరముఁ గ్రుంగిన భిక్షుకు లరుగుచుండి - రేను గన్నులు తెఱచితి నేమిలాభ
మదిర! యాడంబరమున నిన్నరయనైతి.